

Anteckningar till HSR rf:s Snygg Beach-presentation

1. Håll Skärgården Ren rf:s Snygg Beach –städtalkoprogram för hela folket
2. På vilken strand skulle du helst vistas?
 - a. på en snygg naturstrand
 - b. på en skräpig naturstrand

3. Så här började det:

Håll Skärgården Ren rf grundades i Skärgårdshavet 1969 när skärgårdsborna blev trötta på allt skräp som fanns på stränderna.

Allt fick sin början vid Skärgårdshavets nedskräpade stränder år 1969 när några öbor såg ännu ett skräp flyta in mot stranden. De beslöt att något måste göras: de förde ut soptunnor till bebodda öar och började transportera bort obrännbart avfall från öarna med öbornas egna båtar.

4. Och skräp finns det fortfarande

Numera bor det inte längre lika mycket människor i skärgården, men om sommaren rör sig mycket fritidsbåtar på havet och insjöarna. Håll Skärgården Ren rf samlar fortfarande in skräp från öarna och upprätthåller bland annat toaletter för att skärgården och insjöarna ska hållas snygga. En skillnad jämfört med situationen för flera årtionden sedan är att avfallet numera samlas upp med stora servicefartyg, såsom bildens m/s Roope som trafikerar på Skärgårdshavet.

5. HSR rf i dag

- Miljövårdsarbete: T.ex. sopstationer, torrtoaletter, sugtömning
- Miljöprojekt: Nedskräpning, kemikalier, övergödning
- Miljökommunikation: T.ex. kampanjer, evenemang, sociala medier

Håll Skärgården Ren rf:s arbete har breddats avsevärt från bara skräpinsamling, även om föreningen fortsättningsvis gör det också. Utöver insamlingen av skräp omfattar HSR rf:s miljövårdsarbete numera underhåll av bl.a. sopstationer och torrtoaletter samt sugtömningsanläggningar. I Insjöfinland upprätthålls också utfärdshamnar. Utöver detta utgörs en tredjedel av föreningens verksamhet av projektarbete som syftar till att hålla vattendragen rena och fokuserar på nedskräpning, kemikalier i vattendragen och övergödning. För att människorna ska få information om det arbete som föreningen gör krävs också mycket synlighet och kommunikation till exempel i de sociala medierna.

Håll Skärgården Ren rf:s arbete har breddats avsevärt även geografiskt, eftersom verksamheten inte längre omfattar endast Skärgårdshavet utan också Bottniska vikens och Finska vikens kuster samt Insjöfinland.

6. Nedskräpningen av vattendrag

Nedskräpningen av vattendragen är ett av tre huvudteman i HSR rf:s projektverksamhet.

Skräp hamnar i naturen antingen avsiktligt eller av misstag. I vattenmiljön är det inte bara stränderna som är nedskräpade, utan skräp finns även på botten, i vattenpelaren samt i vattenlevande organismer. Bara uppskattningsvis cirka 15 % av allt skräp i vattendragen hittas på stränderna. Största delen av skräpet sjunker till botten där nedbrytningen är långsammare och miljökonsekvenserna mer långvariga. Därför lönar det sig att förhindra nedskräpningen.

7. Skräp påträffas i alla världens hav

Nedskräpningen av haven och vattendragen är ett globalt problem. Varje år hamnar 6,4–8 miljoner ton skräp i världens hav och största delen av detta är plast. Enorma öar av skräp flyter omkring i världshaven och till och med på de allra mest avlägsna, obebodda öarna har man hittat skräp.

På det internationella planet har man forskat i nedskräpningen av haven och stränderna sedan 1960-talet. Den första jättelika skräpvirvel som hittades i Stilla havet i slutet av 1900-talet bidrog till att få fart på forskningen. Numera följs nedskräpningen upp över hela världen med hjälp av olika metoder som lämpar sig för olika områden. Den vanligaste metoden är att följa upp skräpmängderna enligt material och användningsändamål. Antalet skräp räknas styckvis enligt olika kategorier. På så sätt försöker man ta reda på varifrån, hur och hur mycket skräp som hamnar på våra stränder och i våra vattendrag.

8. Största delen av allt strandskräp är plast

Största delen, upp till 80 %, av allt skräp som hittas på stränderna är plast. Det är mycket, när man beaktar att plast är ett förhållandevis ungt material. Ännu under förra århundradet bestod största delen av avfallet av metall, glas, papper och kartong, men numera, i och med den ökade plastkonsumtionen, är största delen av allt skräp plast.

Plast är besvärligt skräp eftersom det inte bryts ned i naturen utan faller sönder till mikroplast.

Det är mycket svårt att få bort mikroplaster från vattendragen. På skräpens yta kan dessutom samlas miljögifter, och havsorganismerna kan av misstag äta plast när de tror att plastsmulorna är föda.

9. Nedskräpningen av Finlands vattendrag

- Projektet Baltic Marine Litter undersökte strandskräpet i Östersjön 2011--2013
 - Finlands stränder var de mest nedskräpade
- HSR rf följer årligen upp nedskräpningen
 - Snygg Beach-talkona en del av uppföljningen

Länge tänkte man att stränderna i Finland är rena och att vi hos oss inte behöver motarbeta nedskräpningen av stränderna. Håll Skärgården Ren rf deltog ändå tillsammans med Sverige, Estland och Lettland i en undersökning av strandskräpet inom ramen för projektet Baltic Marine Litter som pågick 2011-2013. Resultaten visade att stränderna i Finland var de allra mest nedskräpade av alla dessa fyra länder!

Även om skräpmängden i Finland och Östersjön är liten jämfört med den i oceanerna är skräpet ett problem, och Östersjön klarar inte av ytterligare problem. I och med att resultatet från undersökningen såg ut som det gjorde var det inte längre möjligt att blunda för fakta, utan man bestämde att genomföra en årlig uppföljning av hur nedskräpningen av stränderna utvecklas. Dessutom tog föreningen fram strandstädningsprogrammet Snygg Beach som inbjuder alla finländare att komma med och städa upp sina egna närbelägna stränder.

10. Snygg Beach

- Vem som helst kan ordna ett eget Snygg Beach-talko
- Ett konkret sätt att påverka tillståndet för och trivseln vid ett närbeläget vattendrag
- Passar för alla: städtalkon har ordnats av grupper vid både daghem och i riksdagen

Vem som helst kan ordna ett eget Snygg Beach-talko på den strand man vill och när som helst. Genom att städa upp stranden gör man en insats för naturen och ökar samtidigt trivseln så att också människorna vill använda stranden. Att städa en strand är både lätt och roligt och framför allt en viktig god gärning till förmån för närmiljön.

11. Snygg Beach-skräpprapportering

- Utöver själva städningen sammanställer Snygg Beach det skräpdata som medborgarna samlar in under talkona.
- Det är viktigt att samla in data eftersom man på så sätt får en allt mer heltäckande uppfattning om tillståndet på Finlands stränder, också från insjöar och strömmande vatten

12. Vad mer kan vi göra?

- Se till att återvinna dina sopor
 - o Vilka material brukar du själv återvinna?
- Tänk igenom dina inköp noga
 - o Behöver man alltid köpa nytt?
- Undvik onödiga förpackningsmaterial
 - o Behöver en banan verkligen en påse?
- Välj helst kläder i naturmaterial
 - o Visste du att kläder ofta innehåller plast?

- Berätta för kompisarna
 - o Ju fler som är medvetna om problemet, desto mer kan vi påverka
- Ordna ett eget strandstädningstälko!
 - o snyggbeach.fi

13. Tillsammans kan vi hålla stränderna rena!